

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:
Cím: *Világirodalom - fillérekért*

Forrás: *Pesti Napló*

Bp.
(Hely)

1938 dec. 2
(Idő)

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás

Tárgy *655.425*

Hely

Idő

"1938"

Személy

VILÁGIRODALOM — FILLÉREKÉRT

Könyvkereskedések, antikváriumok és könyves-kaupaljak tulajdonosai beszélnek a könyvekről és a vevőkről

(Saját tudósítónktól.) Budapestet a kávéházak városának nevezték. Most nevet változtathat és büszkén felveheti a *könyvkereskedések városa* címet. Az utolsó tíz esztendőben Budapesten megsokszorozódtak a könyvkereskedések, jobban mondva az antikváriumok. Párizsi mintára igen sok a kaupaljakban ütötte fel a »sátorfáját«. Míg azonban Párizsban nagyrésztük összetömörült és megalkották a világhírű »Szajna-partot«, mely valóságos könyvnegyed, addig nálunk a városban szerte-szét, a körutakon éppen úgy, mint a mellékücekkben, a belvárosban és a kültereken egyaránt nyitottak könyvkereskedések. És micsoda nevek díszelnek a frissen mázolt táblákon?! Egész kis esokrot lehet ezekből a nevekből összegyűjteni: *Könyvmoly, Könyvbörze, Könyvtárlat, Böngészde, Könyvbúvár, Könyvfigyelő, Könyvesárda, Könyvotthon* stb.

»Világirodalom fillérekért«, »Válogatás vételkényszer nélkül« — hirdetik az üzletek s magam is megállok az egyik kaupaljnál és válogatok — vételkényszer nélkül.

Meltemm diáksapkás fiú és leány válogat az irodalomtörténetek között. Vitakoznak, melyik jobb, melyik objektívebb. Ilyeneket mondanak egymásnak:

— Kortárstól ne várj objektivitást.

— Utód már elferdítve kapja az igazságot.

— Nekünk kell eldöntenünk, hogy tulajdonképpen kiket tartunk meg az irodalomban és kiket vetünk el, mint selejteket.

És buzgón válogatnak a könyvek között. Végül irodalomtörténetet nem vesznek, de néhány régi *Nyugat*-füzettel távoznak elégedetten és boldogan.

Magas, sovány férfi a könyves-kaupalj tulajdonosa. Tájékozottan beszél a könyvek értékéről, sikeréről, vagy bukásáról.

— Egy könyv értéke, tessék elhinni, — mondja — nem az eladási árától függ. Itt van ez a *Jókai*-könyv; vászonkötés, nem is rossz példány és az ára *tizennégy fillér*. Ha meggondolom, hogy én diákkoromban hetekig nem uzonnáztam egy *Jókai*-könyvért. Ez a *Knut Hamsun huszonnégy fillér*. Tetszik gondolni, hogy a huszonnégyfilleres ára miatt Knut Hamsun már nem irodalmi érték?

— Kik a vevők?

— Sok diák. Nagyon jó vevőm a szomszéd házból a vici. És van egy méltóságos úr, akinek mindig félreteszem a szép és ritka könyveket. Néha órákig elválogat a könyvek között. Soha nem alkuszik. Igaz, hogy olyan alacsonyok az áraink, hogy nincs is mit lealkudni.

— Miért kaupaljban van a kereskedése?

— Legfontosabb okom: a házbér. Kisebb, mint az üzletek bére. Ést azt hiszem, egy ilyen nyitott kaupalnál könnyebben megállnak az emberek.

*

Ez a beszélgetés a Vilmos császár úton hangzott el. Alig néhány házzal odébb benyitok egy antikváriumba. Az ajtóban nagy ládában tízfilleres regények el-

nyűtt példányai (ötöt tízért!), régi folyóiratok, komoly könyvek, Csengő-bongó versikék, Mackó úr utazásai, Ady összes versei, Arany János összes költői munkái (nem az új kiadás), az Olesó Könyvtár narancsszínű füzetei keverednek irodalmi kaosszá.

— Kik a legjobb vevői? — kérdem a kereskedés tulajdonosát.

— Könyveknél nincsen jó és rossz vevő. Könyvet csak könyvszeretetből, vagy még inkább olvasás-szeretetből vesznek.

Elmondja, hogy vevői a legkülönbözőbb társadalmi rétegekből kerülnek ki. Igazán érdekes, hogy a testi munkát végző emberek pihenésül milyen szívesen olvasnak. Néhány írot sorol fel, akik állandó vevői. Azok főként régi könyvek között szeretnek búvárokodni. Fél-napokig válogatnak a beporosodott, régi könyvek között, míg előhúzzák egy elfeledett író elfeledett művét. A tanároknak ugyanez a szokásuk.

— És nem haragszik, hogy pár fillérért ilyen sokáig feltartják?

— Dehogy tartanak fel, — feleli nevetve — elbeszélgetünk közben irodalomról, politikáról, meg a régi időkről, amikor még a *Wilde*-könyvek ára nem sülyedt *harminc fillérre*.

— Szóval helytelennek tartja, hogy ennyire olcsók az antikvárkönyvek.

— A viláért sem, — tiltakozik élénken. — *A magyar közönség örvendetesen kívánja a kultúrát, az irodalmat, valósággal elsörendű közszükségleti cikk a könyv*, még a legegyszerűbb esaládoknál is. Ujjonnan nem nagyon jutnának hozzá a szegényebb emberek, de *így mindenki számára megközelíthető és könnyen elérhető* szórakozás az olvasás. Csak talán az új könyvek rovására megy ez a nagy olcsóság.

*

Ez az utolsó mondat megfogott. Bementem egy nagy könyvüzletbe, ahol régi és új könyvek egyaránt kaphatók. Mingyárt megkérdeztem:

— Az antikváriumok nagy elszaporodása nem történik a friss irodalmi termékek fogyásának rovására?

A válasz megnyugtató:

— Legkevésbé sem. A két üzlet egymástól csaknem független, Vannak emberek, — természetesen csak a tehetősebbek engedhetik meg maguknak — akik csak teljesen új könyveket szeretnek olvasni. Kölcsön nem kérnek és nem is adnak könyvet. Minden újonnan megjelenő könyvet azonnal megvesznek. A másik olvasótípus, ezek is nagy számban vannak, akiknek az a — bocsánat — mániájuk, hogy csak olyan könyvet olvashatnak, amit még előttük senki nem olvasott. Amikor kiolvasták, már el is adják, már vesznek is újabbakat, de azokról is az ő szemük »koptatja« először a nyomdafestéket. Egyébként ez a titka annak, hogy az új irodalmi termékek megjelenésük után egy héttel már kaphatók alig használt, antikvár példányokban.

Még a könyvtárgyújtókról beszél a kereskedő.

— A könyvtárgyújtók nemcsak az olvasást, de még inkább a könyveket szeretik. Dédelgetik, rendezgetik őket. Van egy vevőm, aki egy alkalommal meghívott, hogy tekintsem meg a könyvgyűjteményét. Nem könyvtárát mondta, hanem így, ezzel a szóval: *könyvgyűjtemény*. Kicsit furcsállottam is ezt a szót, amíg be nem láttam, hogy teljesen fedi a valóságot. A szoba köröskörül körvespole volt, mint nálam az üzlet. És hogyan voltak összeválogatva azok a könyvek... Öröm volt nézni. Egy-egy világirodalmi érték négy-öt magyar fordításban és mellette az eredeti nyelven. A régi és új magyar irodalom, de hangsúlyozom: csakis az *irodalom*, majdnem minden megjelent műve. Csupa komoly érték, csupa nagyszerű mű. Nagyon szépen összeválogatott gyűjtemény volt. Csupán egy téren nem válogatott a gyűjtő: mindegy volt, hogy új vagy antikvár könyvek, csak az irodalmi színvonal volt a fontos.

*

Kis antikvárium a mellékuccában. A tulajdonos meséli:

— Egy komoly könyvhöz vesznek három detektívet. *Higitva olvassák*. Azt mondják, hogy a mai életben kell a szórakoztató, könnyű olvasmány, de a komoly irodalmat sem lehet elnékülözni. Az ilyen olvasók rendszerint a detektívkönyveket eladják, míg az értékeseket megtartják.

— Általában nem szívesen válnak meg az emberek a könyvektől. Rendszerint azonban az anyagi körülmények nem tudnak lépést tartani a szellemi szükséglettel és kénytelenek eladni a könyveket, hogy helyettük más vegyenek.

— Mit olvasnak és mit kedvelnek legjobban az emberek?

— *Még mindig a regények vezetnek*. Néhány jó külföldi regény, igazán művészi magyar fordításban és a *modern magyar regényirodalom az, amit legszívesebben vásárolnak*. Szeretik a kis kézilexikonokat. Verset kevesebbet vásárolnak, de annál több tudományos könyvet. Legfőként a *csillagászat hódított nagy teret*.

— A régi írók művei?

— Jókai és Mikszáth mégcsak »mennek«, de a külföldiek... — legyint kezével. — Zola, Maupassant, Barbusse alig-alig fogy. Szinte esodálatos, hogy az utóbbi években mennyire háttérbe szorultak. Viszont az orosz klasszikusoknak nagy sikerük van.

Halkan kérdezem, hogy a konjunktúra éveiben annyira felkapott meglehetősen *pornográf* írók művei jelentenek-e még valami forgalmat. Határozott *nem* a válasz. És a magyarázat:

— Ügylátszik, az emberek ízlése mindjobban finomodik. Egyre jobban közelednek a *modern*, de *valójában irodalmi irodalomhoz*. És ez nagyon örvéndetes tény.

*

Egyik-másik újabban megnyílt könyvkereskedésben megkérdeztem a tulajdonostól, hogy azelőtt is a könyvszakmában volt-e, nem átműösített-e? A válasz egybehangzólag az volt, hogy csupa szakember tájékoztatja és szolgálja ki Budapest olvasóközönségét.

A séta eredménye tanúságtétel Budapest közönségének kulturális fejlődése mellett:

a könyvkereskedések jól boldogulnak, mert a *magyar közönség évről évre több és nívósabb olvasni-velét kíván*. Szegény és gazdag egyaránt.